

the value orientations differently oriented state's population, overcoming the syndrome of "divided society". Adoption dialogic culture - current and important vector of humanitarian policy of the Ukrainian state, ensuring its integrity and security.

Keywords: dialogic and monologic culture, cultural policy, cultural dialogue, public policy, environmental threats.

Степико К. М., аспірантка отдела гуманитарной политики, Национальный институт стратегических исследований (Украина, Киев), stepiko@niss.gov.ua

Состояние и тенденции формирования диалогичности украинской культуры

В статье рассматривается диалогичность украинской культуры как альтернатива действующей парадигмы бытия человека в мире, которая способствует ограничению эгоцентризма, утверждению открытости в отношениях с "Другим" и естественной средой. Особую актуальность проблема диалогичности культуры приобретает в контексте дискуссий о соотношении прошлого, настоящего и приоритетов будущего, поликультурности общества, взаимосогласования разнородных ценностных ориентаций населения государства, преодоление синдрома "расколотого общества". Утверждение диалогичности культуры – актуальный и важный вектор развития гуманитарной политики украинского государства, обеспечение ее самобытности и безопасности.

Ключевые слова: диалогичность и монологичность культуры, культурная политика, культурный диалог, государственная политика, экологические угрозы.

* * *

УДК 304.4:316

Гарькавий Є.М.,

курсант, Військовий інститут Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), khylo.m@gmail.com

РОЗБУДОВА ЗБРОЙНИХ СИЛ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Проаналізовано реальний стан та перспективи розбудови Збройних Сил як базового компонента забезпечення обороноздатності держави в контексті трансформації сектору безпеки за умов кризового стану українського суспільства.

Ключові слова: сектор безпеки України, Збройні Сили України, безпекове середовище, колективні системи безпеки.

Латинський вислів *Sivispace, parabellum* ("хочеш миру – готуйся до війни") як ніколи актуальний для українського суспільства. Події кінця 2013, початку 2014 року, зокрема: масові акції протесту проти правлячого політичного режиму, відсутність консенсусу в питаннях політичних та соціально-економічних трансформацій українського суспільства, зовнішнє втручання Російської Федерації в Криму і на Сході України засвідчили глибоку кризу державного ладу та сектору безпеки України.

На жаль, органи державної влади протягом всіх років незалежності хибно оцінювали характер новітніх загроз або ж не зважали на загрози національній безпеці України в силу низки чинників: несформованості політичної еліти, складних соціально-економічних, політичних й духовних процесів та недосконалості державної кадрової політики тощо. Згідно з доктринальними положеннями [1; 2; 3; 4; 5]. Україна дотримується політики позаблоковості і враховуючи тенденції та умови розвитку воєнно-політичної обстановки у світі, збройна агресія, в результаті якої могла б виникнути локальна або регіональна війна проти України, в середньостроковій перспективі вважається малоімовірною, проте реальність виявилась абсолютно протилежною.

Поточна ситуація в Україні пояснюється складною економічною обстановкою, дезорганізацією державних структур, плюс нинішні керівники не мають досвіду реагування на кризові явища. Силві структури знач-

ною мірою були деморалізовані внаслідок подій на "Євромайдані", а також через високий рівень внутрішньої корумпованості та виконанні невластивих завдань силовоїм блоком виявився неспроможним здійснювати свої функції. Так, Міністерство внутрішніх справ не достатньо ефективно діяло щодо забезпечення правопорядку в країні, а Служба безпеки України вчасно не попередила зовнішню загрозу та не унебезпечила державний простір.

Водночас в умовах кризового стану, за крок до силового сценарію розвитку подій, Збройні Сили як складова сектору безпеки і оборони України є чи не єдиним з політичних інститутів суспільства, що забезпечив стійкість державного ладу в Україні, особливо в окремих політично-нестабільних регіонах. Проте кризовість державного управління, у тому числі і військового, фактично зробила українське військо неспроможним у визначений спосіб забезпечити стабільність і потенціал стримування в Криму.

Вищезазначені події вимагають критичного осмислення органами державної влади та громадянським суспільством питань безпеки та оборони, окреслення дієвої стратегії розвитку Збройних Сил та сектору безпеки в контексті трансформації вектору зовнішньої політики України в європейському і євроатлантичному напрямку.

Вагомими для трансформації сектору безпеки є дослідження Женевського центру демократичного контролю над збройними силами [6], що вже 14 років надає консультативну підтримку та реалізує програми практичної допомоги на місцях, розробляє й просуває відповідні демократичні норми на міжнародному та національному рівнях, пропагує передовий досвід і виробляє рекомендації для забезпечення ефективного демократичного контролю.

Україна тісно співпрацює з Женевським центром практично з моменту його створення. Варто відзначити доробки фахівців Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України [7] та центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова [8], що складають ліву частку вітчизняних досліджень сектору безпеки.

Термін "сектор безпеки України" був впроваджений порівняно недавно, проте на практиці до кінця ще не втілений. Певним поштовхом до його впровадження стало затвердження Президентом України Стратегії національної безпеки [9] та Стратегічного оборонного бюлетеню [4], які значно розширили поняття безпека та оборона України.

Проблематику сектору безпеки України вивчає значна кількість вітчизняних і зарубіжних науковців: О.Белов, О.Бодрук, О.Гончаренко, М.Горелов, О.Литвиненко, Е.Лісидин, О.Маркєєва, Р.Марчук, О.Мельник, П.Неботов, О.Полтораков, О.Скибінецький, М.Сунгуровський, Д.Шерр та ін.

Воєнні аспекти забезпечення сектору безпеки України були проаналізовані у працях: А.Бабакіна, В.Бочарнікова, О.Белова, В.Гречанінова, Л.Гейбла, С.Гурака, В.Павленка, Л.Полякова, С.Свешнікова, В.Смолянюка, А.Чикала та ін.

Метою даної статті є з'ясувати реальний стан та перспективи розбудови Збройних Сил як базового компонента забезпечення обороноздатності держави в

контексті трансформації сектору безпеки за умов кризового стану українського суспільства.

Під сектором безпеки розуміють систему органів, що залучені до визначення та реалізації політики безпеки в державі. Він складається з трьох взаємопов'язаних складових – органів, що приймають рішення в сфері безпеки (уряд, парламент тощо), силових структур, які втілюють політику національної безпеки, та неурядового сектору [9, с.4]. Незважаючи на те, що окрім традиційних військових загроз, з'являються невоснні загрози, вирішення яких вимагає злагодженої дії всіх державних інститутів у суспільстві з'являється консенсус щодо спрямованості органів державної влади на доцільність розбудови нових Збройних Сил в сукупності з проведенням змін у сфері безпеки і оборони України.

Головними елементами реформи сектору безпеки є військова реформа, реформа поліції, розвідки, судова реформа, реформа пенітенціарної системи, прикордонного контролю, а також вжиття заходів, спрямованих на посилення цивільного управління та демократичної звітності апарату сектору безпеки [9, с.4]. Вказані елементи перебувають у тісних взаємозв'язку і взаємозалежності, є однаково важливими для формування комплексної системи безпеки, але, залежно від історичних обставин та різноманітних чинників кожна складова може набувати особливого значення.

В сучасному глобалізованому інформаційному світі поняття “обороздатність” та “сектор безпеки” нерозривно пов'язані не тільки з такими характеристиками як форма держави, а й з економічним потенціалом країни та регіону, соціальною захищеністю громадян, культурною і релігійною багатоманітністю суспільства. Дедалі більшої ваги набуває екологічний фактор, що обумовлюється бажанням передових країн сприяти розвитку технологій виробництва щодо зменшення забруднення атмосфери і намаганням вивести екологічно небезпечні підприємства за територію країни. Зростає також суперництво за доступ до енергетичних ресурсів, які з кожним роком все більше виснажуються. Сектор безпеки пронизує всі суспільно-значущі показники держави.

Розбудова Збройних Сил та реформування сектору безпеки України визначається низкою обставин як всередині країни: суспільно-політичними перетвореннями, незадовільним станом силових структур, корумпованістю органів державної влади, відсутністю політичної волі в органах державного управління щодо впровадження довгострокових стратегічних рішень; так і за її межами: територіальними претензіями країн-сусідів, формуванням багатопольної моделі світоустрою та посиленням впливу нових центрів сили, зростанням ролі фінансово-економічних чинників у міжнародних відносинах.

Метою діяльності сектору безпеки і оборони України є [4, с.15–16]:

– створення ефективної системи забезпечення здійснення заходів щодо формування і реалізації державної політики у сферах національної безпеки і оборони України, а також у сфері функціонування оборонно-промислового комплексу та управління ним;

– забезпечення розвитку складових сектору безпеки і оборони України на засадах політики національної без-

пеки та в єдиному комплексі, об'єднання їх єдиною системою стратегічного планування та кризового управління, спрямування діяльності на формування сприятливого середовища безпеки довкола та всередині України, створення дієвого механізму вчасного коригування пріоритетів державної політики безпеки і оборони, інтеграції можливостей усіх складових сектору безпеки і оборони України для врегулювання наявних криз та нейтралізації загроз.

Ефективність сектору безпеки України значною мірою обумовлюється чітким визначенням функціональності його кожної складової, уникненням дублювання функцій та розмежуванням на законодавчому рівні сфер компетенції усіх компонентів сектору безпеки.

На розбудову Збройних Сил та зміни сектору безпеки України значною мірою впливає характер сучасних локальних війн та воєнних конфліктів у постбіполярному світі, які мають низку особливостей. Насамперед, це стосується перенесення конфлікту з глобального рівня на регіональний, субрегіональний і локальний, що позначається на формах і засобах збройної боротьби. Конфлікти перестали бути продуктом і сферою глобального суперництва між двома полюсами сили старої системи і набули відносно самостійного значення у новій системі міжнародних відносин. Загалом зв'язок війни з політикою не тільки зберігся, а й значно посилюється. Спостерігається складне переплетення соціально-політичних, економічних, дипломатичних, інформаційних і воєнних факторів у досягненні політичних цілей [17]. Збройні Сили, наскільки б якісно та кількісно оснащені вони не були, без дієвого державного управління, тісної співпраці з іншими силовими структурами та громадянським суспільством не можуть самотужки забезпечити надійний захист громадян. Враховуючи сталу тенденцію до зниження загального рівня бойової готовності військ, їх можливостей щодо виконання законодавчо визначених завдань, стан справ у Збройних Силах України до зовнішнього втручання Російської Федерації оцінювався як на офіційному, так і на експертному рівні як критичний. Проте після подій в Криму на початку 2014 року органами державної влади було проведено низку заходів щодо забезпечення національної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності України, в тому числі підвищення рівня боєздатності Збройних Сил України.

Головною проблемою поточного етапу трансформації Збройних Сил в контексті реформування сектору безпеки України є недостатня цілеспрямованість заходів, а подекуди, навіть суперечливість. Слід зазначити, що ці вади є традиційними для країни, яка вже понад 20 років потерпає від глибокої кризи ідентичності, та негативно позначаються на її зовнішній і безпековій політиці.

Як не парадоксально, проте загроза державному суверенітету України певною мірою згуртувала населення. Наявність чіткого зовнішнього ворога, протиправність дій якого не викликає жодних сумнівів допомогла органам державної влади та суспільству остаточно визначитись з вектором подальшого розвитку в зовнішньополітичній сфері та усвідомити значущість Збройних Сил щодо забезпечення обороздатності

держави. Легітимність державної політики залежить не лише від законодавчого оформлення її головних засад, але й від широкої підтримки громадян. Соціологічні дослідження, проведені центром соціальних і маркетингових досліджень “СОЦИС” з 25 лютого по 4 березня 2014 року свідчать про переорієнтацію поглядів громадян України в сторону євроінтеграції: 62% громадян підтримують вступ України до Європейського Союзу і готові проголосувати за це на відповідному референдумі, якби він проводився найближчим часом; у той же час 38% респондентів готові проголосувати за вступ України до Митного союзу [10]. Водночас три чверті українців виступили за вступ України до Північноатлантичного альянсу [16].

Події в Криму на початку 2014 року актуалізували питання встановлення й ефективного використання партнерських зв'язків з арміями країн-членів НАТО для попередження і подолання регіональних та глобальних викликів і загроз. у практичній площині державне керівництво має намір посилити співпрацю з Північноатлантичним альянсом [18]: на 2014 рік заплановано вісім багатонаціональних навчань за участю підрозділів Збройних Сил України і НАТО, які проходять як на території України, так і поза її межами.

В умовах суспільно-політичної кризи Україна може гарантувати національне безпекове середовище покладаючись в першу чергу на власні Збройні Сили, проте найоптимальніший варіант на перспективу – позиціонування держави в європейських та євроатлантичних системах колективної безпеки.

Варто зазначити, що армія є сутнісним відображенням всієї структури суспільства. Політична, економічна та соціальна криза наразі притаманна всім державним інститутам, у тому числі і Збройним Силам України.

Після розпаду СРСР у 1991 році Україна успадкувала одну з найпотужніших армій Європи. За роки незалежності державним керівництвом проведено низку заходів, спрямованих спочатку на розбудову та розвиток, а згодом на реформування і так звану “оптимізацію” Збройних Сил України: Державна програма реформування і розвитку Збройних Сил України на період до 2005 року [11], Державна програма розвитку Збройних Сил України на 2006–2011 роки [12], Концепція реформування і розвитку Збройних Сил України на період до 2017 року [5]. Жодна з цих програм, окрім численного скорочення і, як наслідок, поступової втрати боєздатності українського війська, відсутнього результату не принесла. Незавершеність реформ, пошук спрощених підходів до розв'язання складних завдань та радикальні зміни у найчутливішій для військового організму сфері – системі управління значно ослабили Збройні Сили України.

Проблема фінансування Збройних Сил України в тих обсягах, які б забезпечили їх реформування і сталий розвиток постала перед державою з перших днів незалежності. Бюджетні видатки на оборону ледве-ледве дозволяли планово профінансувати витрати на утримання українського війська. Згідно із Законом “Про оборону України” [13], фінансування потреб сфери оборони держави здійснюється винятково через Державний бюджет, обсяги видатків якого мають відповідати реальним потребам оборони та становити не менше 3%

запланованого обсягу ВВП. Слід зазначити, що за час існування Збройних Сил України ця норма не виконувалася жодного разу, а її середній показник становить близько 1,5% ВВП, при чому переважна більшість виділених коштів – понад 85% – використовувалася для утримання війська. Такий розподіл витрат справедливо називають “бюджетом проїдання”, оскільки він не залишає ресурсів на відновлення боєздатності та розвиток Збройних Сил.

З огляду на поточну ситуацію в Україні можна стверджувати, що визначальним для забезпечення обороноздатності країни став 1994 рік, коли органи державної влади знаходячись під тиском міжнародного товариства, здавалось, зробили вірний прогресивний крок відмовившись від третього в світі ядерного потенціалу [15]. Натомість країни-гаранти безпеки, які володіють ядерною зброєю: США, Великобританія та Російська Федерація, зобов'язалися, відповідно до положень Будапештського меморандуму, утримуватися від тиску на Україну, який би загрожував її суверенітету. З погляду сьогодення можна припустити, що відмова Української держави від ядерної зброї була помилковим рішенням.

Прямою загрозою безпеці стала угода щодо тимчасового розташування Чорноморського флоту Російської Федерації на території України [14] 1997 і її подовження 2010 року, згідно з якою Збройні Сили Російської Федерації легітимізували свою присутність на території України. Війська Чорноморського флоту Російської Федерації є дестабілізуючим чинником в Україні, фактично стали плацдармом для зовнішнього втручання російських військ та територію Криму в кінці лютого 2014 року.

Отже, сьогодні як ніколи існує потреба у визначенні пріоритетів в зовнішній політиці держави та окреслення нової національної ідеології, що має враховувати інтереси всіх регіонів України. За таких умов є негайна необхідність вироблення життєздатної стратегії подальшої трансформації Збройних Сил України, яка повинна відповідати вимозі забезпечення належного захисту суверенітету, недоторканності та територіальної цілісності держави в системах європейської та євроатлантичної безпеки.

Розбудова Збройних Сил та впровадження ефективної стратегії трансформації сектору безпеки України в сучасних умовах – це одне з найактуальніших напрямів державної політики, що має спиратись на передовий вітчизняний і зарубіжний досвід та бути комплексним втіленням політичної, економічної, соціальної, військової, екологічної, науково-технологічної та інформаційної безпеки.

Суспільно-політичні трансформації в українському суспільстві кінця 2013, початку 2014 року змушують ґрунтовно проаналізувати, по-новому оцінити і докорінно змінити механізми забезпечення обороноздатності держави, сформувати нове, комплексне стратегічне бачення Збройних Сил в контексті трансформації сектору безпеки України, що має включати наступні напрямки:

1. Цілісне розуміння проблеми розбудови Збройних Сил в контексті трансформації сектору безпеки України, враховуючи новітні виклики та загрози, практичну неможливість гарантування непорушності безпеки

ковогосередовища поза межами європейської та євроатлантичної системи колективної безпеки, потребує чіткого окреслення вектору внутрішньої і зовнішньої політики, ідеологічного консенсусу українського суспільства, усвідомлення необхідності захисту державного та національного суверенітету.

2. В найближчій перспективі на законодавчому рівні ретельно переглянути нормативно-правову базу, що регламентує діяльність сектору безпеки України та зробити наступні кроки:

– найоптимальнішим рішенням має стати підписання двохсторонньої угоди між США та Україною (на кшталт угод між США та Ізраїлем, США та Південною Кореєю) щодо надання економічної і військової допомоги для взаємного зміцнення безпеки;

– забезпечити розбудову і функціонування власних Збройних Сил враховуючи досвід армій провідних країн світу;

– в середньостроковій перспективі – інтеграція до систем колективної безпеки.

3. Досягнення перспективної моделі Збройних Сил України та складових сектору безпеки і оборони України потребує залучення значних ресурсів і відповідального, раціонального, економічного та прозорого їх використання.

4. Задля ефективного реалізації державної політики, втіленні нових реформ та комплексної перебудови сектору безпеки України необхідно повністю викоринити корупцію як найбільшу загрозу поступу та безпеці суспільства, яка, на жаль, вже давно стала невід'ємною складовою українського буття.

5. Трансформація сектору безпеки України має відповідати національним інтересам та слугувати одним з інструментів демократизації суспільства.

Усвідомлення реалій сучасного безпекового середовища, що склалося довкола та всередині України має стати відправною точкою для якісно нової, раціонально виваженої та доцільно обумовленої розбудови Збройних Сил в контексті трансформації сектору безпеки України.

Успішне проведення реформ у цій площині сприятиме прискоренню не лише процесу реформування всіх інших сфер суспільного життя нашої країни, а й підтвердить незмінність курсу керівництва України на входження до європейської та євроатлантичних систем безпеки, продемонструє прихильність нашої держави принципам демократії, відкритості й прозорості в її внутрішній та зовнішній політиці.

Список використаних джерел

1. Закон України №2411–VI від 01.07.2010 р. “Про засади внутрішньої і зовнішньої політики”: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
2. Указ Президента України №390/2012 від 08.06.2012 р. “Про нову редакцію Военної доктрини України”: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/390/2012>
3. Указ Президента України №105/2007 від 12.02.07 р. “Про Стратегію національної безпеки України”: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/105/2007>
4. Указ Президента України №771/2012 від 29.12.2012 р. “Про Стратегічний оборонний бюлетень України”: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/771/2012>
5. Указ Президента України №772/2012 від 29.12.2012 р. “Про Концепцію реформування і розвитку Збройних Сил України на період до 2017 року”: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0006525-12>

6. Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces, DCAF: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcaf.ch>

7. Національний інституту стратегічних досліджень при Президенті України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>

8. Центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://razumkov.org.ua/ukr/index.php>

9. Реформування сектору безпеки в країнах Чорноморського регіону: досвід для України. Аналітична доповідь / М.О. Воронюк, І.В. Максименко, А.С. Поспелов, Г.В. Шелест; За ред. О.О. Воловича. – Одеса: Фенікс, 2011. – 60 с.

10. Центр соціальних і маркетингових досліджень “СОЦИС”: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.socis.kiev.ua/ua/press.html>

11. Указ Президента України “Про Державну програму реформування і розвитку Збройних Сил України на період до 2005 року”: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ambucraina.com/VAT/Ucraino/Programa%20FA.htm>

12. Державна програма розвитку Збройних Сил України на 2006–2011 роки: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zipro.net.ua/index.php?page_id=473

13. Закон України №1932–XII від 06.12.1991 р. “Про оборону України”: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>

14. Угода між Україною і Російською Федерацією про параметри поділу Чорноморського флоту: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/643_075

15. Рішення Будапештського саміту НБСЄ від 01.01.1994: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_086

16. Gazeta.ua: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.ua/article/life/tri-chverti-ukrayinciv>

17. Сірий С.В. Особливості локальних війн і воєнних конфліктів в умовах глобалізації // Політичний менеджмент. – 2007. – №2. – С. 144–54.

18. Закон України від 01.04.2014 №1182–VII “Про схвалення рішення Президента України про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2014 році для участі у багатонаціональних навчаннях”: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1182-vii>

References

1. Zakon Ukrai'ny №2411–VI vid 01.07.2010 r. “Pro zasady vnutrishn'oi' i zovnishn'oi' polityky”: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
2. Ukaz Prezidenta Ukrai'ny №390/2012 vid 08.06.2012 r. “Pro novu redakciju Vojennoi' doktryny Ukrai'ny”: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/390/2012>
3. Ukaz Prezidenta Ukrai'ny №105/2007 vid 12.02.07 r. “Pro Strategiju nacional'noi' bezpeky Ukrai'ny”: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/105/2007>
4. Ukaz Prezidenta Ukrai'ny №771/2012 vid 29.12.2012 r. “Pro Strategichnyj oboronnyj bjuletyn' Ukrai'ny”: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/771/2012>
5. Ukaz Prezidenta Ukrai'ny №772/2012 vid 29.12.2012 r. “Pro Koncepciju reformuvannja i rozvytku Zbrojnyh Syl Ukrai'ny na period do 2017 roku”: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0006525-12>
6. Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces, DCAF: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.dcaf.ch>
7. Nacional'nyj instytutu strategichnyh doslidzhen' pry Prezidentovi Ukrai'ny: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.niss.gov.ua>
8. Centr ekonomichnyh i politychnykh doslidzhen' imeni Oleksandra Razumkova: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://razumkov.org.ua/ukr/index.php>
9. Reformuvannja sektoru bezpeky v kraїnah Chornomors'kogo regionu: dosvid dlja Ukrai'ny. Analitychna dopovid' / M.O. Vorotnjuk, I.V. Maksymenko, A.S. Pospjelov, G.V. Shelest; Za red. O.O. Volovycha. – Odesa: Feniks, 2011. – 60 s.
10. Centr social'nyh i marketyngovyh doslidzhen' “SOCYS”: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.socis.kiev.ua/ua/press.html>
11. Ukaz Prezidenta Ukrai'ny “Pro Derzhavnu programu reformuvannja i rozvytku Zbrojnyh Syl Ukrai'ny na period do 2005 roku”: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ambucraina.com/VAT/Ucraino/Programa%20FA.htm>

12. Derzhavna programa rozvytku Zbrojnyh Syl Ukrainy na 2006–2011 roky: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.zippo.net.ua/index.php?page_id=473

13. Zakon Ukrainy №1932–XII vid 06.12.1991 r. “Pro oboronu Ukrainy”: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1932–12>

14. Uгода mizh Ukrainoju i Rosijs'koju Federacijeu pro parametry podilu Chornomors'kogo flotu: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/643_075

15. Rishennja Budapesht's'kogo samitu NBSJe vid 01.01.1994: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_086

16. Gazeta. ua: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://gazeta.ua/article/life/tri-chverti-ukrayinciv>

17. Siryj S.V. Osoblyvosti lokal'nyh vijn i vojennyh konfliktiv v umovah globalizacii // Politychnyj menedzhment. – 2007. – №2. – S.144–54.

18. Zakon Ukrainy vid 01.04.2014 №1182–VII “Pro shvalennja rishennja Prezidenta Ukrainy pro dopusk pidrozdziliv zbrojnyh syl inshyh derzhav na terytoriju Ukrainy u 2014 roci dlja uchasti u bagatonacional'nyh navchannjah”: [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1182–vii>

Garkavij Y.N., cadet, Military Institute of Kiev National University Taras Shevchenko (Ukraine, Kiev), khylko.m@gmail.com

Development of the armed forces in the context of security sector transformation of Ukraine

Realities and development prospects of the Armed Forces as the basic component of the state defence capacity in the context of security sector transformation under the conditions of crisis of Ukrainian society are analysed.

Keywords: security sector of Ukraine, the Armed Forces of Ukraine, security environment, collective security system.

Гаркавий Е.Н., курсант, Военный институт Киевского национального университета им. Тараса Шевченко (Украина, Киев), khylko.m@gmail.com

Строительство вооруженных сил в контексте трансформации сектора безопасности Украины

Проанализированы реалии и перспективы развития Вооруженных Сил как базового компонента обеспечения обороноспособности государства в контексте трансформации сектора безопасности в условиях кризисного состояния украинского общества.

Ключевые слова: сектор безопасности Украины, Вооруженные Силы Украины, среда безопасности, коллективные системы безопасности.

* * *

УДК 328.1:342.4

Войтенко Ю.М.,

кандидат історичних наук, доцент, доценткафедри політології, Переяслав–Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди (Україна, Переяслав–Хмельницький), Voyt82@mail.ru

ПРОЕКТИ ЗМІН ДО КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ ВІД ВО “БАТЬКІВЩИНА” ТА УДАР: КОМПАРАТИВНИЙ ПОЛІТИКО–ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Розглядається аналіз варіантів змін до Конституції України від політичних партій УДАР та ВО “Батьківщина”. Робиться акцент на особливостях формування уряду та взаємодії між центральними органами державної влади. Здійснено спробу порівняти ці варіанти змін між собою, а також із чинною Конституцією (2004 року) та 1996 року. Особливу увагу у статті приділено системі балансу державної влади, а також визначенню форми державного правління у кожному з варіантів змін.

Ключові слова: конституція, президент, парламент, уряд, коаліція, органи державної влади, місцево самоврядування, зміни, баланс влади.

16 травня 2014 року Тимчасова комісія при Верховній Раді України має представити свій проект змін до Конституції України (далі – КУ). На сьогодні ж практично кожна політична сила, котра представлена у парламенті своєю фракцією, за виключенням Партії регіонів, мають свій проект до Основного Закону України. Найбільш цікавими, а також такими що

найбільш відображають чинну модель конституції 2004 року, є варіанти змін від ВО “Батьківщина” та партії УДАР Віталія Кличка. На теперці політичні сили знаходяться при владі, тому є особлива цікавість до цих проектів, оскільки існує значна вірогідність прийняття їх у значному комбінованому (компромісному) вигляді.

Спробуємо здійснити компаративний аналіз змін до Конституції України від цих політичних сил, котрі представлені своїми фракціями в українському парламенті.

Конституційна модель від УДАРу є своєрідним синтезом моделі 2004 року та чинної Конституції 1996 року з деякими особливостями, котрі пропонуються нижче.

Першою увагу привертає правка до чинної Конституції, за якою народним депутатом України може бути обрано особу (а не громадянина України – авт.), яка на день виборів досягла двадцяти одного року, має право голосу і перебуває у громадянстві України протягом останніх п'яти років, а кандидат у президенти має перебувати у громадянстві протягом останніх десяти років.

Також конституціотворці від УДАРу вирішили змінити місяці виборів, зокрема, на відміну від КУ 1996 р. вони зазначили, що чергові вибори до парламенту відбуваються в останню неділю березня (а не жовтня, як у КУ 1996 р.); а президента навпаки (в останню неділю жовтня) п'ятого року, а не березня). Ще, щодо змін місяців, то зазначено, що чергові вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів проводяться впершу неділю квітня один раз на п'ять років (як і інші оголошуються ЦВК).

Досить прогресивною та слушною є думка, що до повноважень Верховної Ради України належить формування ЦВК пропорційно фракціям у парламенті на п'ять років, а також їх розпуск. Це є досить позитивною нормою, оскільки за нею враховується представництво фракцій у парламенті. На відміну від варіанту ВО “Батьківщина”, яка упускає конкретний механізм формування ЦВК, лише наголошує що її формує парламент.

Досить схожа норма УДАРу з варіантом ВО “Батьківщина” щодо призначення парламентом половини складу Конституційного Суду України, а іншу половину призначає Президент України (замість третини кожна з наведених сторін, а також ще третину призначає з'їзд суддів – за чинною КУ).

На відміну від чинної КУ та варіанту ВО “Батьківщини”, в УДАРі вирішили що висновки та пропозиції тимчасових слідчих комісій обов'язковими для розгляду під час проведення слідства та суду. У інших же редакціях, як і у чинній КУ, вони не є вирішальними для слідства та суду.

Щодо розпуску президентом парламенту, то є норма, за якою президент може розпустити Верховну Раду України у разі неприйняття нею вотуму недовіри Кабінету Міністрів України (згідно ст.114 проекту КУ), а також залишили норму чинної КУ щодо бездіяльності парламенту протягом 30 днів однієї чергової сесії.

Також в УДАРі пропонують норму, за якої Верховна Рада є повноважною за умови присутності більшості народних депутатів від її конституційного складу (а не 2/3 як за чинною КУ).

Досить інноваційним та відмінним від усіх інших варіантів є те, що рішення про утворення, реорганізацію